

กรมสรรพสามิต ได้จัดทำข้อบังคับกรมสรรพสามิตว่าด้วยจรรยาข้าราชการกรมสรรพสามิต พ.ศ. 2552 ขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ในหมวด 5 ว่าด้วยการรักษาจรรยาข้าราชการ มาตรา 78 และมาตรา 79 ภายใต้กรอบพื้นฐานของมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม รวมทั้งวัฒนธรรมองค์กรของกรมสรรพสามิตที่พึงยึดถือมาโดยตลอด โดยมีเจตนารมณ์ที่จะให้ข้าราชการของกรมสรรพสามิตเป็นข้าราชการที่ดี ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต รับผิดชอบ ยึดมั่นในหลักคุณธรรมและจริยธรรม มีเกียรติและศักดิ์ศรีความเป็นข้าราชการ ซึ่งจะเป็นผลให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ พันธกิจและยุทธศาสตร์ของกรมสรรพสามิตต่อไป

คู่มือนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติราชการและประพฤติตนของข้าราชการเพื่อขับเคลื่อนภารกิจของกรมสรรพสามิตให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดจำนวน 7 ข้อ ได้แก่

1. ซื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบ
2. ยึดมั่นและทำในสิ่งที่ถูกต้อง
3. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้
4. มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน
5. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม
6. ปฏิบัติหน้าที่ในฐานนะพลเมืองของประเทศ
7. ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ซื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบ

สาระสำคัญ

ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และรับผิดชอบต่อ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทรงไว้ซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรี ความเชื่อถือไว้วางใจ ด้วยความรับผิดชอบ อย่างเต็มความสามารถ พร้อมทั้งได้รับการยกย่องชื่นชมของสังคมและประชาชนทั่วไป

- 1.1 ซื่อสัตย์สุจริต : พึงปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างตรงไปตรงมาตามนโยบาย กฎ ระเบียบ อย่างเคร่งครัด ทำในสิ่งที่ดีงาม ถูกต้อง และแยกเรื่องส่วนตัวออกจากเรื่องหน้าที่การงาน เช่น นางสาวมาया เจ้าหน้าที่พัสดุ มีหน้าที่ในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์สำนักงาน ปรากฏว่าผู้ขายนำสินค้าที่มีราคาสูงกว่าราคาตลาด พร้อมเสนอผลประโยชน์ตอบแทนที่ผู้ขายเสนอให้ และยืนยันว่าจะจัดซื้อเฉพาะวัสดุอุปกรณ์สำนักงานที่มีราคาตรงตามราคา มาตรฐานเท่านั้น

- 1.2 รับผิดชอบต่อหน้าที่ : พึงปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ต่อการตัดสินใจ ต่อการกระทำ ต่อเป้าหมายและต่อผลงาน เช่นนายอิทธิฤทธิ์ ได้ให้คำแนะนำและให้บริการกับประชาชนที่มาติดต่อด้วยความสุภาพและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็วเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใด ๆ ถึงแม้ว่าจะล่วงเลยเวลาราชการแล้วก็ตาม

1.3 รับผิดชอบต่อหน่วยงาน : ข้าราชการพลเรือนพึงดูแลรักษาและใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างประหยัด คุ่มค่า โดยระมัดระวังมิให้เสียหายหรือสิ้นเปลืองเยี่ยงวิญญูชนจะพึงปฏิบัติต่อทรัพย์สินของตนเองเช่นนางพู่ซี้ เจ้าหน้าที่นำกระดาษที่ใช้เพียงหน้าเดียวมาใช้ในการร่างหรือทำสำเนาหนังสือทุกครั้ง และปิดอุปกรณ์ไฟฟ้าและเครื่องคอมพิวเตอร์ทุกครั้งเมื่อไม่ได้ใช้งาน

1.4 มีจิตสาธารณะ : พึงให้บริการประชาชนและผู้มาติดต่อด้วยความเต็มใจ มีจิตมุ่งบริการ (service mind) อุทิศตนและเสียสละเพื่อส่วนรวม พึงระวัง การใช้ถ้อยคำไม่สุภาพต่อประชาชนผู้รับบริการ และหลีกเลี่ยงการใช้ศัพท์เทคนิค หรือ ถ้อยคำที่ประชาชนผู้รับบริการไม่เข้าใจ

2. ยึดมั่นและทำในสิ่งที่ถูกต้อง

สาระสำคัญ

ปฏิบัติหน้าที่อย่างเที่ยงตรงปราศจากผลประโยชน์ทับซ้อน โดยยึดมั่นในความถูกต้อง เที่ยงตรง ตามหลักกฎหมาย หลักคุณธรรม ยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นหลักมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว

2.1 กล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง : ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความถูกต้อง ชอบธรรมปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งโดยชอบด้วยกฎหมาย และกล้าที่จะคัดค้านถ้าคำสั่งนั้นมีชอบด้วยกฎหมาย พึงระวัง การสั่งการ การมอบหมายให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานควรมีความชัดเจน ถูกต้องโดยคำนึงถึงข้อบังคับ และหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม การโต้แย้งผู้บังคับบัญชาควรกระทำด้วยความสุภาพและมีเหตุผล

2.2 ยึดมั่นในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเที่ยงตรง : ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยเห็นแก่ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง พึงระวัง การกระทำที่นำมาซึ่งความเสื่อมเสียชื่อเสียง และเกียรติศักดิ์และศักดิ์ศรีของตำแหน่งหน้าที่ของตน แม้จะไม่ผิดกฎหมาย และไม่ควรรับเป็นที่ปรึกษาให้กับบริษัทหรือห้างร้านที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ราชการที่ตนปฏิบัติ

3. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้

สาระสำคัญ

ปฏิบัติหน้าที่ราชการตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานด้วยความถูกต้อง แม่นยำ ตรงตามความคาดหวังของประชาชน มีกลไกการทำงานที่ชัดเจนสามารถชี้แจงลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงาน ระยะเวลาและผู้รับผิดชอบ และพร้อมรับการตรวจสอบ

3.1 โปร่งใส เปิดเผย : พึงปฏิบัติหน้าที่ราชการตามแนวทางที่กำหนดอย่างชัดเจนสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ และพร้อมที่จะเปิดเผยข้อมูล

3.2 ตรวจสอบ: พึงปฏิบัติหน้าที่ราชการตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ พร้อมรับการตรวจสอบ และรับผิดชอบในผลของการตรวจสอบ

4. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานแบ่งออกเป็น

4.1 มุ่งคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล : พึงปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความเสียสละ รอบคอบ ระมัดระวัง รักษาผลประโยชน์ของทางราชการ ให้บรรลุเป้าหมายที่ส่วนราชการกำหนดเช่น การปฏิบัติหน้าที่ แทนเพื่อนร่วมงานที่ลา ด้วยความพยายามใช้ศักยภาพของตนเองโดยขอคำปรึกษาและแนะนำจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานเสมอ หรือการปฏิบัติหน้าที่ราชการล่วงเลยเวลาราชการ เพื่อให้งานทันเวลา พึงระวัง การใช้เวลาราชการการทำงานส่วนตัว ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่การปฏิบัติราชการโดยไม่มีเหตุอันควร

“ละทิ้งหน้าที่ราชการ” หมายถึง ไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ราชการตามหน้าที่ ซึ่งได้แก่การไม่มายังสถานที่ราชการเพื่อปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือเพื่อให้ผู้บังคับบัญชามอบหมายงานให้ปฏิบัติ รวมทั้งการมายังสถานที่ราชการแล้วแต่ไม่อยู่ปฏิบัติงาน ละทิ้งไปยังสถานที่อื่น

“ทอดทิ้งหน้าที่ราชการ” หมายถึง การมาอยู่ในสถานที่ราชการ หรือมาปฏิบัติงาน แต่ไม่สนใจ ไม่ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ ปล่อยให้งานค้างค้ำ

4.2 พัฒนางานและทีมงาน : มุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม เพื่อพัฒนาระบบงานให้ได้ผลงานที่ดีมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และการจัดระบบการจัดเก็บเอกสาร ข้อมูล สถานที่ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย เอื้อต่อการทำงานเช่น ผู้บริหาร มีการประชุมผู้ใต้บังคับบัญชาม่าเสมอ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาข้อที่ควรปรับปรุงในการทำงาน การระดมความคิดเห็นในการแก้ไขและการพัฒนาร่วมกัน ซึ่งก่อให้เกิดความสามัคคี และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

4.3 พัฒนาตนเอง: พึงปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความใส่ใจ และใฝ่ศึกษาหาความรู้ ทั้งทางด้านวิชาการและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาศักยภาพการทำงาน

ข้อ 5. การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสมอภาคและความเป็นธรรมแบ่งเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

5.1 ยึดมั่นระบบความเสมอภาค และความเป็นธรรม : พึงปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความสุภาพมีน้ำใจ เอื้ออาทรต่อประชาชน และผู้ร่วมงาน ด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติ

ตัวอย่าง นาย A เป็นเจ้าหน้าที่ให้บริการประชาชน ในวันนั้นมีประชาชนมารับบริการเป็นจำนวนมาก ขณะเดียวกันก็มีญาติของนาย A มาใช้บริการด้วย แต่นาย A รวมถึงให้บริการด้วยความเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ หรือให้สิทธิญาติดีกว่าประชาชนอื่นที่มาติดต่อราชการ

5.2 ปฏิเสธระบบอุปถัมภ์ : พึงปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความเที่ยงตรง ยุติธรรม ไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของบุคคลใด เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับผลประโยชน์อันมิควร

ตัวอย่าง นาย B ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการออกข้อสอบและคัดเลือกข้อสอบในการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการ ปรากฏว่าญาติของนาย B ได้มาสมัครสอบด้วย นาย B จึงขอลอนตัวออกจากการเป็นกรรมการ

ข้อ 6. ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะพลเมืองของประเทศแบ่ง 5 ประเด็น ดังนี้

6.1 เคารพกฎหมายและกฎระเบียบของสังคม : พึงจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระเบียบ และธรรมเนียมปฏิบัติของสังคม

6.2 การพบบุคคล: พึ่งเคาเรพในเกียรติ ศักดิ์ศรี และสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น อย่างเท่าเทียมกัน เช่น เจ้าหน้าที่ให้บริการ ช่วยเหลือการติดต่อราชการกับชาวเขา ด้วยความเต็มใจ และอัธยาศัยดี ไม่แยกเชื้อชาติ และศาสนา แต่อย่างไร

6.3 รักรสิ่งแวดลอม : พึ่งปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า เช่น การประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ การใช้กระดาษสองหน้า ปิดหน้าจอ Computer ช่วงพักกลางวัน

6.4 ใฝ่หาความรู้ : พึ่งเรียนรู้และพัฒนาตนเองด้วยความพากเพียร เพื่อประโยชน์ในการทำงาน และการดำรงชีวิตอย่างต่อเนื่อง เช่น สมัครเข้ารับการอบรมสัมมนา วิชาการ กฎหมาย ระเบียบต่างๆ เสมอ เพื่อให้ได้ความรู้กลับมาเผยแพร่และพัฒนางานให้ดีขึ้น

6.5 การยึดมั่นในหลักคุณธรรมในการดำรงชีวิต : พึ่งประพฤติปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือด้วยความมีสติเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แก่บุคคลอื่นตามสมควร ยึดมั่นตามวัฒนธรรมและประเพณีอันดีของสังคมไทย

ข้อ 7. ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบ่ง 3 ประเด็น ดังนี้

7.1 หลักพอประมาณ : พึ่งดำรงตนด้วยความพอเพียง ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินฐานะของตน เช่น การทำบัญชีครัวเรือน การวางแผนการออม ฯลฯ

7.2 หลักการมีเหตุผล : พึ่งศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล และเหตุปัจจัยอย่างครบถ้วน รอบด้าน เพื่อความรอบคอบในการพิจารณาตัดสินใจในการดำเนินการใดๆ

7.3 หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน : พึ่งอดสาหะ ขยันหมั่นเพียรประหยัด เก็บออม และวางแผนการดำเนินชีวิต โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต